

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum liber vitæ sit aliquid creatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

cem in perfectionibus primis consequendis, iuuantur tamen ad inueniendum quantum ad perfectiones secundas: & est etiam aliquod membrum in corpore, quod primo formatum inuenit ad formationem aliorum membrorum, scilicet cor. vnde ratio procedit ex falso.

PRIMUM autem in contrarium concedimus. **AD SECUNDUM** dicendum, quod Paulus nunquam fuit reprobatus secundum dispositionem diuini consilii, quod est immutabile: sed solum secundum dispositionem diuinae sententiae, quae accipitur, secundum inferiores causas, quae quandoque mutantur. vnde non sequitur quod ratio fuerit causa praedestinationis, sed quod inuenit solum ad praedestinationis effectum.

AD TERTIUM dicendum, quod quamuis praedestinatio, & finalis gratia conuertantur, non tamen oportet quod quicquid est causa gratiae finalis quocumque modo sit etiam causa praedestinationis, sicut patet ex praedictis.

In cor. ar. 6
Art. 2.

AD QUARTUM dicendum, quod quamuis Traianus esset in loco reproborum, non tamen erat simpliciter reprobatus. Praedestinatum enim erat quod precibus Greg. saluaretur. Quintum concedimus.

QVÆSTIO VII.

De libro vitae.

In octo articulos diuisa.

- ¶ Primo enim quaeritur, Vtrum liber vitae sit aliquid creatum.
- ¶ Secundo, Vtrum liber dicatur in diuinis personaliter vel essentialiter.
- ¶ Tertio, Vtrum liber vitae approprietur filio.
- ¶ Quarto, Vtrum liber vitae idem sit quod praedestinatio.
- ¶ Quinto, Vtrum liber vitae dicatur respectu vitae increatae.
- ¶ Sexto, Vtrum liber vitae respectu vitae in creaturis dicatur.
- ¶ Septimo, Vtrum liber vitae dicatur simpliciter respectu vitae gratiae.
- ¶ Octauo, Vtrum sicut dicitur liber vitae, possit dici etiam liber mortis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum liber vitae sit aliquid creatum.

8. p. q. 19. ar.
tic. 8.

Questio est de libro vitae. Et primo quaeritur. Vtrum liber vitae sit aliquid creatum. Et videtur quod sic, quia Apoc. 20. super illud. Alius liber apertus est, qui est liber vitae, dicit glo. 1. Christus qui tunc apparebit potens, & tunc dabit vitam: sed Christus in iudicio in forma humana erit, quae non est aliquid increatum. ergo liber vitae nihil increatum dicit.

Glo. ordinata
sibi.

¶ 2 Praet. Gregorius in Moralibus dicit, quod liber vitae dicitur ipse iudex venturus, quia quisquis eum viderit mox cuncta quae fecit ad memoriam reuocabit: sed Christo datum est iudicium secundum humanam naturam, vt patet Ioan. 5. Potestatem dedi ei iudicium facere, quia filius hominis est. ergo Christus secundum humanam naturam est liber vitae, & sic idem quod prius.

¶ 3 Praet. Liber dicitur ex hoc quod est receptius scripturae: sed receptiuum dicitur aliquid ex potentia materiali quae in Deo esse non potest. ergo liber vitae non dicitur aliquid increatum.

¶ 4 Praet. Liber cum importet quaedam collectionem, designat distinctionem, & differentiam: sed in natura increata quae est simplicissima, nulla diuersitas inuenitur. igitur liber ibi dici non potest.

¶ 5 Praet. In quolibet libro differt scriptura libri

F ab ipso libro. Scriptura autem libri dicitur figura quibus cognoscimus, quae in libro scripta sunt, & leguntur. Idem autem quibus Deus res cognoscit, non sunt aliud quam diuina essentia, ergo ipsa natura increata liber dici non potest. Sed dicitur, quod quamuis in natura diuina non sit aliqua realis differentia, est tamen ibi aliqua differentia secundum rationem.

¶ 6 Sed contra. Quod est secundum rationem solum, est in intellectu nostro tantum. Si igitur differentia quam liber requirit, est solum secundum rationem, oportet quod sit tantum in intellectu nostro liber vitae, & ita non erit quod increatum.

G ¶ 7 Praet. Liber vitae videtur esse cognitio diuina de saluandis. Cognitio autem saluandorum est scientia visionis continentur, cum enim anima Christi omnia in verbo videat, & Deus cognoscit scientia visionis, videtur etiam quod numerum electorum cognoscat, & omnes electos. ergo anima Christi liber vitae dici potest, & sic est aliquid creatum.

¶ 8 Praet. Eccl. 23. dicitur. Haec omnia liber vitae nouum & vetus testamentum: sed haec solum quae creatum. ergo liber vitae dicitur quid creatum.

¶ 9 Praet. Liber videtur ex eo dici quod in eo est aliquid scriptum, scriptura autem aliquam differentiam requirit: vnde & intellectus noster in principio propter sui puritatem comparatur libro in qua nihil est scriptum: sed diuina natura multo est purior, & simplicior, quam intellectus noster. ergo non potest dici liber.

¶ 10 Praet. Liber est ad hoc quod in eo legatur: sed non potest dici, quod diuina natura sit liber, quia ipse in seipso legatur, vt per Aug. patet, qui dicit, quod non dicitur ideo liber vitae, quia aliquid in seipso legatur ad hoc, quod cognoscatur in seipso: prius nesciuit: similiter nec potest dici liber, quia alius in eo legatur. Nullus enim potest legere aliquid nisi ubi inuenitur aliqua difformitas, sicut in charta non scripta nihil legitur propter sui uniformitatem. ergo diuina natura increata liber dici non potest.

¶ 11 Praet. A libro non accipitur cognitio de rebus tanquam a causa rerum, sed tanquam a signo: sed in Deo accipitur scientia de rebus non quod a signo, sed quasi a causa. ergo liber vitae diuina cognitio dici non potest.

¶ 12 Praet. Nihil est signum sui ipsius, liber autem est signum ipsius veritatis. Cum ergo Deus sit ipsa veritas, non potest ipsemet liber dici.

¶ 13 Praeterea. Alio modo est scientia principum liber quam magister: sed omnis sapientia dicitur esse a Deo, tanquam a magistro. non ergo quasi a libro.

¶ 14 Praet. Alio modo presentatur res in speculo quam in libro: sed Deus dicitur speculum, scientia tunc. 7. propter hoc quod res omnes representantur in ipso. ergo non debet dici liber.

K ¶ 15 Praet. Ab vno libro originali etiam qui transcribuntur, libri dicuntur: sed mentes humanae angelice quodammodo transcribuntur a mente diuina dum ab ea cognitione de rebus accipiunt: si ergo mens diuina liber vitae dicitur, & mentes creatae libri debent dici, & sic liber vitae non solum per dicitur quid creatum.

¶ 16 Praet. Liber vitae videtur importare representationem vitae, & quandam causalitatem ad vitam: sed hoc totum conuenit Christo secundum hominem, quia etiam in ipso sicut in exemplari representatur omnis vita graue, & glorie, vt dictum est Moy. Exod. 2. 1. &c.

de, & fac omnia secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est: similiter ipse nobis vitam promeruit: ergo ipse secundum quod homo potest dici liber vitae.

SED CONTRA, Est quod dicit Aug. in 20. de Citit. Dei. vis quadam intelligenda est diuina, qua fiet ut cuique opera sua, vel bona, vel mala ad memoria reuocentur, qua nimirum vis diuina libri nomine accipitur: sed vis diuina est quid increatum. ergo liber vitae dicit quid increatum.

¶ 2 Præter Aug. in eodem dicit, quod liber vitae est præsentia diuina, qua falli non potest: sed præsentia est quid increatum. igitur &c.

RESPON. Dicendum, quod liber in diuinis non potest dici nisi metaphorice, ut ipsa representatio vitae liber vitae dicatur. Et ad hoc sciendum quod vita dupliciter representari potest. Vno modo ipsa vita secundum se. Alio modo secundum quod ab aliquibus participabilis est. vita autem secundum se ipsam representari potest dupliciter. Vno modo, per modum doctrinae, qua quidem representatio maxime pertinet ad auditum, qui est maxime sensus disciplina, ut dicitur in principio de Sensu, & sensu. Et hoc modo liber vitae dicitur in quo continetur doctrina de vita consequenda, & sic Nouum, & Vetus testamentum liber vitae dicitur. Alio modo per modum exemplaris, & hæc quidem representatio pertinet ad visum. Et sic liber vitae dicitur ipse Christus, quia in eo sicut in exemplari possumus aspicere qualiter sit viuendum, ut perueniamus ad vitam æternam. Sic autem nunc non agimus de libro vitae: sed secundum quod liber vitae dicitur representatio eorum, qui ad vitam peruenient, qui dicitur in libro vitae conscripti secundum quandam similitudinem ad res humanas. In qualibet enim multitudinem, qua providentia regitur alicuius gubernantis, ad multitudinem illam nullus admittitur, nisi secundum gubernantis ordinationem: & ideo illi qui debent admitti ad collegium multitudinis, conscribitur quasi illius multitudinis consortes, & ex illa conscriptione dirigitur princeps multitudinis in admittendis, vel excludendis ad consortium illius multitudinis sibi subiectæ. Multitudo autem, qua conuenientissimo modo gubernatur, est collegium Ecclesie triumphantis, quæ ciuitas Dei vocatur in scripturis. & ideo conscriptio illorum, qui ad illam societatem sunt admittendi siue representatio, liber vitae dicitur, quod patet ex modo loquendi in scripturis, dicitur enim Luc. 10. Gaudere quia nomina vestra scripta sunt in caelis, id est in libro vitae. Et Esa. 4. Sanctus vocabitur omnis, qui scriptus fuerit in vita in Hierusalẽ. Heb. 10. Accessistis ad montem Sion, & ciuitatem Dei viuentis Hierusalẽm caelestem, & multorum millium angelorum frequentiam, & Ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in caelis. oportet igitur, ut similitudinem sequamur, ut ex hac conscriptione dirigatur ad vitam conferendam ille, qui tali multitudini præest, quod soli Deo conuenit. Ipse autem non dirigitur ab aliquo creato, cum sit regula a nullo extrinseco directus. unde liber vitae, secundum quod nunc de eo loquimur aliquid increatum dicitur.

AD PRIMUM ergo, & secundum patet responsio ex dictis. loquitur enim. & auctoritas Greg. de libro vitae secundum aliam acceptionem, scilicet quæ dicitur exemplar viuendi, quo inspecto quilibet scire poterit, in quo exemplari concordauerit, & in quo discordauerit.

AD TERTIUM dicendum, quod in illis quæ translatae

A dicuntur de Deo, hoc est generaliter obseruandum, quod secundum nullam imperfectionem in diuina prædicatione assumantur, & ideo auferendum est, quicquid ad materialitatem, vel priuationem, vel temporalitatem pertinet: quod autem sit liber accipiuntur alicuius extraneæ impressionis, conuenit libro in quantum est temporalis, & de nouo conscriptus, & sic in hoc in diuina prædicationem non venit.

AD QVARTUM dicendum, quod de ratione libri est, quod importat differentiam eorum, quæ cognoscuntur per librum, quia per unum librum multorum cognitio traditur: sed quod oporteat ad multorum cognitionem tradendam in ipso libro esse diuersitatem hoc est ex defectu libri. Multo enim esset liber perfectior, si per unum quoddam posset omnia edocere quæ per multa edisserit. unde cum in Deo sit summa perfectio, ipse talis liber est, qui multa demonstrat per id, quod est maxime unum.

AD QUINTUM dicendum, quod hoc est ex defectu libri materialis, quod literæ in eo scriptæ differunt a charta in qua scribuntur. hoc enim ad eius compositionem pertinet, ex qua contingit ut habens non sit id, quod habetur. & id in Deo huiusmodi rationes rerum non differunt ab essentia eius secundum rem, sed secundum rationem tantum.

AD SEXTUM dicendum, quod quauis diuersitas inter scripturam, & id in quo scribitur, sit in ratione tantum, tamen representatio, quæ complet rationem libri, non est tantum in ratione nostra, sed in Deo: & ideo liber vitae secundum rem est in Deo.

AD SEPTIMUM dicendum, quod liber vitae, ut dictum est, habet dirigere Deum qui dat vitam in hoc quod vitam det: quis autem anima Christi habeat in se cognitionem omnium saluandorum, tamen ex hac cognitione non dirigitur Deus, sed ex cognitione intrinseca, quæ est ipse. unde scientia anima Christi non potest dici liber vitae secundum rem, quod de eo hic loquimur. Ad octauum patet responsio ex dictis.

AD NONVM dicendum, quod quis in Deo nulla sit diuersitas, sed summa puritas, tamen comparatur libro scripto, & non tabulae non scriptæ, sicut intellectus noster. Intellectus enim noster secundum hoc comparatur tabulae rasæ, quod est in potentia ad omnes formas intelligibiles, & nulla earum sit in actu: sed in intellectu diuino sunt omnes formæ rerum in actu, & omnes in eo sunt unum, & ideo cum vniformitate stat ibi ratio scripturæ.

AD X. dicendum, quod in libro vitae, & ipse Deus legit, & alij legere possunt, secundum quod eis datur, nec Augustinus remouere intendit quin Deus in libro vitae legat: sed quia hoc modo non legit, ut cognoscat, quæ prius nesciuit. Alij etiam in eo legere possunt, quamuis sit vniformis per totum, in quantum secundum unum, & idem est ratio diuersorum.

AD XI. dicendum, quod similitudo rei est duplex: una est quæ est exemplaris, & hæc est causa rei. Alia quæ est exemplata, & hæc est effectus, & signum rei, liber autem conformatur apud nos scientiæ nostræ, quæ est causata a rebus, & ideo ab eo accipitur cognitio de rebus, non sicut a causa, sed sicut a signo: sed scientia Dei est causa rerum, continens rerum similitudines exemplares, & ideo a libro vitae accipitur scientia, sicut a causa, & non sicut signo.

AD XII. dicendum, quod liber vitae, & est ipsa veritas increata, & est similitudo veritatis creatæ, sicut liber creatus est signum veritatis.

AD XIII. dicendum, quod in Deo exemplaris causa est.

In corp. art. 2.

In hoc art.

Cap. 14. post

corp. art.

QVÆST. VII. DE LIBRO VITAE, ART. II.

& efficiens incidit in idem. & iō ex hoc quod est cā exemplaris potest dici liber. ex hoc autē quod est efficiens causa sapientia potest dici magister:

Ad XIII. dicendū, qđ repræsentatio speculi in hoc differt a repræsentatione libri, quod repræsentatio speculi immediate refertur ad res: sed liber mediante cognitione. Continentur. n. in lib. Figura, quæ sunt signa vocum, quæ sunt signa intellectuum, quæ sunt similitudines rerū. In speculo autem ipsæ formæ rerum resultant. In Deo autē resultant viroq; modo rerum species, in quantum ipse cognoscit res, & cognoscit se cognoscere eas, & ideo ratio speculi, & ratio libri ibi inveniuntur.

Ad XV. dicendum, quod etiam mentes sanctorum libri dici possunt, ut patet Apoc. 20. Libri apti sunt: quod Aug. exponit de conscientijs iustorum: non possunt tamen dici libri vitæ per modū prius dictum, ut ex dictis patet.

Ad XVI. dicendum, quod licet Christus secundum quod homo sit exemplar, & causa vitæ aliquo modo, non tamen secundum, quod homo est cā vitæ gloriæ per auctoritatem, nec est exemplar Deum dirigens ad dandum vitam: unde secundum quod homo non potest dici liber vitæ.

ARTICVLVS II.

Utrum liber vitæ dicatur in diuinis personaliter vel essentialiter.

2. par. q. 19. art. 8.

Glossa ordinaria ibi.

q. preced. artic. 2.

35. de trinit. cap. 11. 10. 2.

Secundo Quæritur, utrum liber vitæ dicatur essentialiter, vel personaliter in diuinis. Et videtur qđ personaliter. In Psal. enim 39. dicitur. In capite libri &c. glossa apud patrē, qui est caput mei: sed nihil habet caput in diuinis, nisi quod habet principium, quod autem habet principium personaliter dicitur in diuinis. ergo liber vitæ dicitur personaliter.

¶ 2. Præ. Sicut verbum dicit notitiam ex alio procedentem, ita & liber, quia scriptura libri, a scriptore procedit: sed verbum ratione prædicta dicitur personaliter in diuinis. ergo & liber vitæ. Sed dicendum, qđ verbum importat processum reālē: liber autem processionem rationis tantum.

¶ 3. Sed contra, nos non possumus nominare Deū, nisi ex his quæ apud nos sunt: sed sicut apud nos verbum a prolatore procedit realiter distinctum ab eo, ita & liber a scriptore. ergo eadem ratione verumq; importabit in diuinis distinctionē realem.

¶ 4. Præ. Verbum vocis magis distat a dicente, qđ verbum cordis: & adhuc magis verbum scripturæ quod significat verbum vocis. si ergo verbum diuinum, quod sumitur ad similitudinem verbi cordis, ut Aug. dicit realiter distinguitur a dicente, multo magis liber, qui scripturam importat.

¶ 5. Præ. Illud, quod attribuitur alicui, oportet qđ ei conueniat secundum omnia, quæ sunt de rōne ipsius: sed de ratione libri nō solum est, qđ aliquid repræsentet, sed etiam quod ab aliquo scribatur. ergo in diuinis accipitur nomen libri secundum quod est ab alio, & sic personaliter dicitur.

¶ 6. Præ. Sicut de ratione libri est, quod legatur: ita qđ scribatur, sed secundum quod scribitur est ab alio, secundum qđ legitur est ad alium. ergo de ratione libri est qđ sit ad alium, & ab alio: & sic personaliter dicitur.

¶ 7. Præ. Liber vitæ dicit notitiā ex p̄sā ab alio: sed qđ exprimitur ab alio, orit̄ ab eo ergo liber vitæ im-

portat relationem originis, & sic d̄r personaliter. Sed contra est, quod liber vitæ est ipsa diuina p̄destinatio ut Aug. dicit in lib. de Cui. Deo. Et ut habet in gl. Apoc. 20. sed p̄destinatio d̄r essentialiter, & nūquam personaliter. ergo & liber vitæ.

RESPON. dicendum, qđ quidam dixerunt, qđ liber vitæ quandoque dicitur personaliter, quædāque essentialiter, secundum. n. qđ trāsfertur in diuina ex rōne scripturæ dicitur personaliter, & secundum hoc importat originē ab alio. liber enim non nisi ab alio scribitur, secundum autē quod importat repræsentationem eorū, quæ in libro scribuntur d̄r essentialiter. Sed ista distinctio non videtur rōnabilis, quia nomen aliquod dictum de Deo non d̄r personaliter nisi de sui rōne originē relationis importet, secundum hoc, quod in diuinam prædicationem venit. In his autem quæ translative dicuntur non accipitur, metaphoricè secundū quancumque similitudinem: sed fm̄ diuinitatem in illo, quod est de propria rōne cuius nomen transfertur, sicut nomen leonis in Deo non transfertur pp̄ conuenientiam, quæ est in sensibilitate, sed propter conuenientiam in illi qua proprietate leonis. unde & liber vitæ non transfertur ad diuina secundum id, quod est cōueniētiā artificiatō, sed fm̄ id quod est propriū libri in quantum liber. Procedere autem a scriptore conuenit non libro in quantum est liber, sed in quantum est artificiatū, sic em̄, & domus est ab arte, & cultellus a fabro. Sed repræsentatio eorum, quæ scribuntur in libro est de propria rōne libri in quantum huiusmodi. unde tali repræsentatione manente etiam si ab alio scriptus non esset, dicitur quidem liber, sed nō esset artificiatū: unde patet quod liber nō transfertur ad diuina, ex hoc qđ ab alio scribitur, sed ex hoc quod repræsentat quæ scribuntur in libro. Et ideo cum repræsentatio sit communis toti trinitati, liber in diuinis d̄r dicitur personaliter: sed essentialiter tantum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qđ quia diuina nis essentialiter dicitur, aliquando pro personis supponunt. unde hoc nomē Deus quicquē supponit pro persona patris, quicquē pro persona filij, cum d̄r Deus generans, vel Deus genitus. Et sic de liber quæ essentialiter dicitur, in potest supponere pro persona filij, & secundum hoc dicitur habere caput vel principium in diuinis.

AD SECVDVM dicendū, qđ verbum fm̄ suam rōnē qua in diuinis d̄r, importat originē ex alio: ut in quæst. de verbo dictū est: liber autem nō importat originem ex sua ratione, secundum quod ad diuina transfertur: & ideo non est simile.

AD TERTIVM dicendū, qđ quamuis liber quæ nos realiter p̄cedat a scriptore, sicut verbum a prolatore tñ ista processio nō importatur in noīe libri, sicut importatur in nomine verbi: non tamen plus importatur in noīe libri processio a scriptore, quā in noīe domus processio ab arte: dicendum est, quod ratio illa processio ret, si de rōne libri esset verbum scripturæ, licet ratio non est verum: unde ratio non sequitur.

AD QVARTVM dicendum, quod ratio illa processio in his quæ proprie dicuntur: In his autem quæ metaphoricè dicuntur, sicut liber, non oportet quod conueniat eidem secundum omnia prædicta quæ ei conueniunt proprie, alias oportet quod Deus, qui dicitur leo metaphoricè, haberet unguas & pilos.

AD QVINTVM dicendum, quod ratio illa processio in his quæ proprie dicuntur: In his autem quæ metaphoricè dicuntur, sicut liber, non oportet quod conueniat eidem secundum omnia prædicta quæ ei conueniunt proprie, alias oportet quod Deus, qui dicitur leo metaphoricè, haberet unguas & pilos.

AD 6. patet respōsio ex dictis, & similiter ad VII.